

WEIHNACHTS ORATORIUM

JOHANN
SEBASTIAN
BACH

DE AMSTERDAMSE CANTORIJ
ONDER LEIDING VAN
FELIX VAN DEN HOMBERGH

MARJON STRIJK SOPRAAN
DAVE TEN KATE COUNTERTENOR
JAN-WILLEM SCHAAFSMA
EVANGELIST, TENOR
ROBERT MUUSE BAS

MET MEDEWERKING VAN
HET BAROKORKEST VAN
DE AMSTERDAMSE CANTORIJ

ZATERDAG 8 DECEMBER 2018
DORPSKERK ABCOUDE

ZONDAG 9 DECEMBER 2018
WAAELSE KERK AMSTERDAM

JOHANN
SEBASTIAN
BACH

WEIHNACHTS ORATORIUM

I Am ersten Weihnachtsfeiertag

II Am zweiten Weihnachtsfeiertag

III Am dritten Weihnachtsfeiertag

PAUZE

IV Am Feste der Beschneidung Christi

V Am Sonntag nach Neujahr

VI Am Epiphaniafest

TOELICHTING

Welkom bij dit feestelijke concert! Een paar weken voordat het kerstfeest echt losbarst, vertellen wij alvast het verhaal van de geboorte van Jezus, op de tonen van Bach en in de woorden van Lucas, Mattheus en Picander. We brengen het héle verhaal, dat wil zeggen alle zes cantates die samen het *Weihnachtsoratorium* vormen.

4

Wat is het *Weihnachtsoratorium* eigenlijk? Bach heeft diverse grote werken geschreven, zoals de *Mattheus-* en *Johannes-Passionen* en de *Hohe Messe*. Al deze stukken zijn de afgelopen jaren met veel plezier (en succes!) door de Amsterdamse Cantorij ten gehore gebracht. Bachs passies waren bedoeld voor de uitvoering tijdens één (lange) viering op Goede Vrijdag. De *Hohe Messe* is meer een bundel composities, ontstaan als een staalkaart van Bachs compositorisch kunnen en nooit bedoeld om in zijn geheel uit te voeren.

Het *Weihnachtsoratorium* is wel één werk, maar hoort eigenlijk niet achter elkaar gezongen te worden. Bij elke cantate staat vermeld voor welke dag die specifiek is bedoeld. Bijzonder is ook dat de combinatie van deze dagen niet elk jaar voorkomt. Zo is er niet elk jaar een zondag tussen Nieuwjaar en Driekoningen of een zondag tussen eerste kerstdag en Nieuwjaar. Maar in 1734 – toen Bach het *Weihnachtsoratorium* schreef – en 1735 bestond deze combinatie wel. Daarom stelde de tekstschrijver Picander (Christian Henrici), die ook het libretto leverde voor Bachs *Mattheus-* en *Markus-Passionen*, een tekstboek samen voor deze zes dagen.

Naast een theologische, heeft het oratorium ook een grote narratieve samenhang: de verhaallijn loopt door alle delen heen. Ook muzikaal is het een totaalconcept (zie kader). De evangelist (tenor) vertelt het kerstverhaal in een spannende en dramatische verkondiging. Bach gebruikte hiervoor teksten uit de evangeliën van Lucas en Mattheus. Koor en solisten reageren afwisselend. Het koor meestal met – het woord zegt het al – koralen: losse strofen uit bestaande kerkliederen. De solisten zingen aria's, arioso's en recitatieven, op woorden van Picander. Hij schreef ook de openingskoren van de cantates.

In de eerste drie delen wordt verteld over de geboorte van Jezus, de verkondiging door de engelen aan de herders en het bezoek van de herders aan de stal. De cantates IV, V en VI gaan over de naamgeving van Jezus en wat die naam voor ons betekent en over de Wijzen uit het Oosten. Het laatste deel begint met de dreiging van de tiran Herodes om het kind te doden, maar eindigt triomfantelijk met de overwinning op het kwaad: het kind dat ons zal verlossen is gered.

Bach hield zich intensief bezig met theologie en mystiek. Het *Weihnachtsoratorium* is dan ook meer dan alleen een verhaal. De luisteraars zijn niet zomaar passieve toehoorders, de teksten nodigen uit om het verhaal op onszelf te betrekken. Het kerstverhaal gaat over blijdschap, licht, overwinning van de duisternis – thema's en verlangens die ieder mens, ook nu nog en onafhankelijk van religieuze overtuiging, aanspreken. Bij dit programma hebben wij daarom actief de verbinding gezocht met nieuwe publieksgroepen: met scholieren, via het Hermann

De Amsterdamse Cantorij in de *Johannes-Passion* (2016).

Fotografie: Emelie Schäfer

Wesselink College in Amstelveen, en met vluchtelingen, via Stichting Boost Amsterdam. Bij de taallessen van Boost zullen zowel de muziek van het *Weihnachtsoratorium* als het kerstverhaal worden besproken. Een sponsorprogramma van donateurs en koorleden biedt deelnemers aan het educatieve programma vrijkaarten voor het concert en de gezamenlijke maaltijd. Zo is er binnen dit project van de Amsterdamse Cantorij ook op die manier ruimte voor ontmoeting, verdieping en misschien zelfs bezinning.

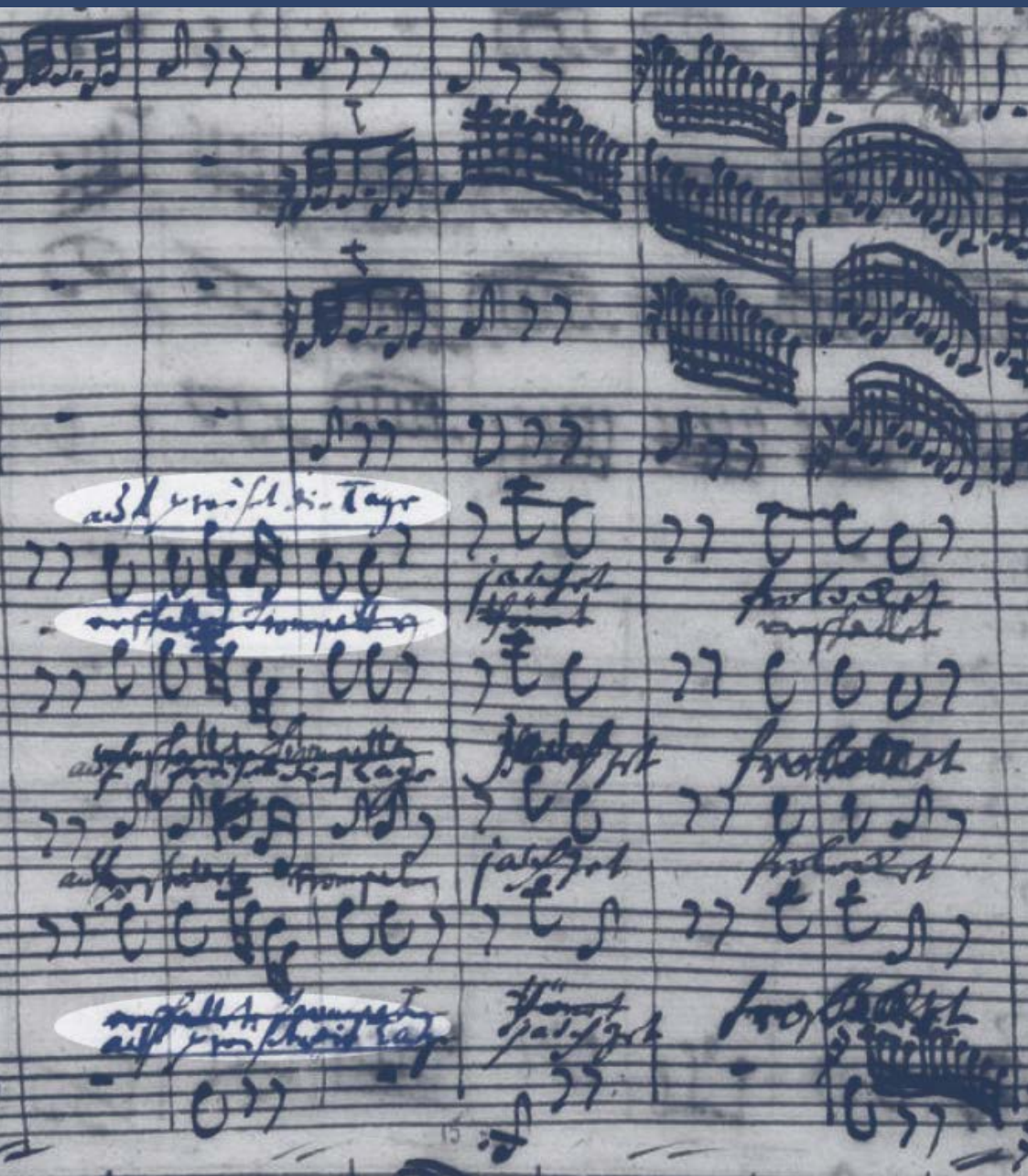
Het is gebruikelijk, zeker bij amateurgezelschappen zoals wij, om het *Weihnachtsoratorium* in te korten. Dat heeft financiële redenen, maar één lang, avondvullend programma is ook pittig voor het publiek dat komt luisteren. Aan dit bezwaar komen wij op een bijzondere manier tegemoet, door het concert te presenteren in twee delen met een langere eetpauze ertussen. Er zijn zelfs bezoekers die de twee delen op verschillende dagen beluisteren. Wij hopen hiermee de bezoekers van onze concerten niet te overladen, maar juist volop te laten genieten van dit prachtige oratorium. Een mooiere opmaat naar ons jubileumjaar – in 2019 bestaat de Cantorij zestig jaar – kunnen wij ons niet wensen!

Toonsoorten

Het *Weihnachtsoratorium* begint stralend in D-groot; de toonsoorten die volgen zijn hieraan verwant. Bach koos D-groot, de feestelijkste toonsoort, omdat dan trompetten konden meespelen. De zes cantates gaven Bach vervolgens de mogelijkheid om een harmonische reis te maken langs de subdominant (G-groot, cantate II), de tertspaarallel (F-groot, cantate IV) en de dominant (A-groot, cantate V). Cantates III en VI zijn dan als tussenstop en afsluiting weer in de hoofdtoonsoort geschreven.

WEIHNACHTS

ORATORIUM

Fragment uit het 'Reinschrift' van het eerste deel van het Weihnachtsoratorium, met de tekst 'erschallet, Trompeten' doorgehaald en de tekst 'auf, preiset die Tage' erbij geschreven.

Het Weihnachtsoratorium, een parodie?

Vaak wordt gezegd dat Bach het *Weihnachtsoratorium* bij elkaar heeft geschraapt uit wereldlijke cantates die hij eerder in 1734 had geschreven. Daarmee wordt het werk weggezet als inferieur aan de andere grote werken. Maar het bewerken van bestaande muziek was een geaccepteerde methode gedurende de hele renaissance en barok. Dit heet parodie, en het is juist een van de kenmerken van meesterschap om van iets bestaands iets nieuws te maken. En dat hoeft niet alleen van eigen werk te zijn! Zo heeft Bach een concert voor violen van Vivaldi omgewerkt tot een concert voor vier klavecimbels en orkest. Dat er iets bijzonders is aan de parodieën in het *Weihnachtsoratorium*, wil ik graag aantonen aan de hand van de tekst van het openingskoor van de eerste cantate.

Zoals iedereen kan horen, begint het *Weihnachtsoratorium* met een zeer opvallende passage in de pauken. Deze kan worden verklaard doordat Bach voor het begin van dit geestelijke werk dezelfde noten heeft gebruikt als in de wereldlijke cantate BWV 214, die daar als tekst heeft: 'Tönet, ihr Pauken'. Ook de trompetpartij van een paar maten later in het *Weihnachtsoratorium* wijst op BWV 214, waarin de tweede zin luidt: 'Erschallet, Trompeten!' Opmerkelijk is, dat Bach in zijn originele partituur van het *Weihnachtsoratorium* eerst de tekst 'Tönet, ihr Pauken' had staan en die later heeft doorgestreept en vervangen door de nu gangbare tekst: 'Jauchzet, frohlocket'. Velen denken dat Bach zich had vergist en dit later heeft gecorrigeerd, maar waarom zou hij deze tekst dan 55 maten later weer opschrijven en wéér doorstrepen, terwijl hij de tekst daartussen wél meteen goed schreef? Wel zijn de noten waarin het koor de pauken imiteert erg laag om te juichen en vrolijk te zijn, maar juist dit wijst erop dat de oorspronkelijke tekst anders was. De verklaring zou moeten zijn dat, terwijl Bach werkte aan het *Weihnachtsoratorium*, hij sommige delen al uitprobeerde in cantates voor wereldlijke gelegenheden.

Misschien nog een sterker argument voor het 'hergebruik' van eerder werk in het *Weihnachtsoratorium*, is dat dit juist tot verbetering heeft geleid: de geestelijke tekst past vaak beter dan de tekst uit de wereldlijke cantates uit die tijd. Een voorbeeld daarvan is het middengedeelte van het eerste openingskoor. De tekst 'Dienet dem Höchsten' past daar volmaakt bij de parallelmineurtoonsoort (b-klein), terwijl de tekst 'Königin lebe!' uit cantate BWV 214 – een felicitatie – veel minder goed past in mineur.

Het lijkt mij dan ook dat dit stuk een groter geheel is dan alleen de zes cantates die voor de verschillende feestdagen waren bedoeld. Het is een groter totaalplan waarin Bach het werk aan de cantates voor de kersttijd combineerde met het schrijven van de wereldlijke werken. En waarschijnlijk was het *Weihnachtsoratorium* daarin zijn grotere liefde. Om dit te vieren, bij wijze van spreken, zingen we in het openingskoor een combinatie van de teksten die het meeste recht doet aan de expressie in de noten: we zingen 'Pauken' en 'Trompeten' waar ze klinken, en 'Jauchzet, frohlocket' waar het jubelt.

Felix van den Hombergh

ORATORIUM

FELIX VAN DEN HOMBERGH

8 Dirigent Felix van den Hombergh (1966) groeide op met musiceren: viool, piano en zingen in het koor van de kathedraal van Haarlem. Op het conservatorium studeerde hij fagot bij Johan Steinmann in Den Haag en koördirectie bij Barend Schuurman in Rotterdam. Zijn huidige werkzaamheden omvatten, naast de Amsterdamse Cantorij, het kamerkoor Doulce Memoire in Haarlem, Coro Encanto en Koor FeniX in Amsterdam en het, door hemzelf opgerichte, Haarlemse Projectkoor 023. Verder dirigeert hij op projectbasis diverse gezelschappen, zoals Vocaal Ensemble TIEN. Ook is hij zelf als zanger actief in het ensemble QYtet, dat zich vooral richt op oude muziek en traditionele polyfonie. Het repertoire van Felix strekt zich uit van de vroege renaissance tot hedendaagse composities en van de grote bekende werken – zoals de passies van Bach, de *Mariavespers* van Monteverdi en het *Requiem* van Mozart – tot de minder gangbare stukken. Hij heeft daarbij een grote interesse voor repertoire uit streken zoals Georgië, Armenië en Litouwen. Naast zijn werk als dirigent schrijft Felix van den Hombergh ook composities voor koor en instrumentale begeleiding.

Fotografie: Marisa Beretta

MARJON STRIJK

De sopraan Marjon Strijk ontdekte haar liefde voor het zingen al op zeer jeugdige leeftijd. Zij studeerde solozang bij Jeanne Companjen, Eugenie Dietewig en Elena Vink. Ook volgde zij masterclasses bij Michael Chance en Ulrich Eisenlohr. Als soliste wordt Marjon veelvuldig gevraagd in binnen- en buitenland. Haar repertoire omvat vele stijlperiodes. Zo zong zij onlangs de indrukwekkende cyclus voor sopraan en orkest *Miroir de peine* van Hendrik Andriessen en maakte zij indruk met haar rol als Anne Frank in het oratorium *Annelies* van James Witbourn. Marjon werkte als soliste met dirigenten zoals Jos van Veldhoven, Peter Dijkstra, Harry van der Kamp,

Fotografie: Donald Bentvlsen

Klaas Stok en Stephan MacLeod. Daarnaast zingt zij in professionele ensembles zoals het Nederlands Kamerkoor en de Nederlandse Bachvereniging. Sinds 2008 is Marjon Strijk vast verbonden aan solistenensemble Quink.

Marjon werkte mee aan verschillende cd-opnames, zowel solistisch als met Quink en het Brabants Muzyk Collegie. Momenteel toeren zij en Henk Veldman door Nederland met popmuziek vanaf de jaren 70, in prachtige bewerkingen voor orgel en sopraan. De cd *Saving all my love for you*, met 16 popsongs, wordt goed ontvangen door pers en publiek. Marjon heeft een eigen lespraktijk en geeft koor- en stemvorming. Bij de Amsterdamse Cantorij zong Marjon Strijk onder meer als soliste in de *Mattheus-Passion* (2014).

www.marjonstrijk.nl

DAVE TEN KATE

Dave ten Kate begon op zeer jonge leeftijd met zingen in het Haags Matrozenkoor. Hij volgde lessen aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag bij Rita Dams en Wout Oosterkamp, waarna hij een aantal jaren les had van Marjan Kuiper. Ook kreeg hij, dank zij de VandenEnde Foundation, lessen van Martha Sharp, Johannes Effertz-Wolf, Monika Lentz en Adriaan de Wit aan het Mozarteum in Salzburg.

Daves deelname aan de Bach-masterclass door countertenor Michael Chance werd uitgezonden tijdens het tv-programma *Masterclass* van Sonja Barend. Ook werkte hij mee

aan een IKON-programma waarin hij stukken van Vivaldi zong. Tjeerd Oosterhuis vroeg hem voor een filmproject en later zong Dave ten Kate in twee producties van het Nationale Ballet in het kader van het Holland Festival.

Het repertoire van Dave ten Kate is veelzijdig en strekt zich uit van barokmuziek tot muziektheaterstukken waarin hij zingt en acteert, zowel nationaal als internationaal. Ook geeft hij samen met diverse pianisten recitals. Daarnaast houdt Dave ten Kate zich graag bezig met het castratenrepertoire.

Met zijn expressieve altpartij in Bachs *Mattheus-* (2014) en *Johannes-Passionen* (2016) maakte hij veel indruk op het publiek van de Amsterdamse Cantorij. Komend voorjaar is Dave onder meer te horen in diverse oratoria, maar ook in een *Mattheus Junior*.

www.davetenkate.nl

Fotografie: Jurjen Stekelenburg

JAN-WILLEM SCHAAFSMA

10 Tenor Jan-Willem Schaafsma studeerde aan het Koninklijk Conservatorium en behaalde zijn master-diploma aan de Dutch National Opera Academy. Later werd hij gecoacht door Marcel Reijans en Ira Siff. Na zijn master trad hij op bij de NPS-zaterdagmatinee, De Nationale Opera, Opera Zuid en de Nederlandse Reisopera. Daar vertolkte hij de titelrol in Bernsteins *Candide* en onlangs, in een tournee met Barok Opera Amsterdam, de titelrol in *Acis & Galatea* van Handel. Eerder dit jaar was hij te zien in de succesvolle productie *Hamlet*, een compositie van Ambroise Thomas, van Opera2Day. Dit seizoen maakte hij zijn debuut als solist bij het Koninklijk Concertgebouw Orkest (KCO) met een programma van Weill en Sjostakovitsj onder leiding van Cristian Măcelaru. Ook bij de Nederlandse Bach Vereniging maakt hij zijn debuut in het nieuwe programma *Café Zimmermann*.

Jan-Willem zong verder met onder meer het Limburgs Symphonie Orkest, Noord Nederlands Orkest, Orkest van de Achttiende Eeuw en het Nederlands Philharmonisch Orkest. Hij werkte onder dirigenten zoals Ed Spanjaard, Edo de Waart, Ivor Bolton, Cristian Măcelaru, Kenneth Montgomery, José Esandi, Marcus Creed en Reinbert de Leeuw. In twee producties van de IJ-Salon – Bachs *Johannes* in 2016 en *Mattheus* in 2017 – werkte Jan-Willem al samen met de Amsterdamse Cantorij.

www.janwillemschaafsma.com

Fotografie: Ronald Knapp

ROBBERT MUUSE

Het concertrepertoire van bariton Robbert Muuse loopt uiteen van oude muziek tot hedendaags repertoire. Hij is een bekende stem in het concertcircuit en treedt op in binnen- en buitenland. Robbert Muuse zong tientallen rollen in opera's, en werkte met dirigenten Ed Spanjaard, Reinbert de Leeuw, Jan Willem de Vriend, Klaas Stok, Valéry Gergiev, Christoph Poppen, Florian Heyerick, Geert-Jan van Beijeren, Jos van Veldhoven en Paul Goodwin. In diverse projecten droeg hij bij aan cd-opnames.

Als liedzanger treedt hij sinds 1994 op met zijn echtgenote, pianiste Micha van Weers, onder meer in het Concertgebouw in Amsterdam, in concertseries in Nederland en verder in Stuttgart, Karlsruhe, Salzburg en Parijs. Naast het bekende liedrepertoire voeren zij werken uit die lange tijd niet te horen zijn geweest, zoals van Joodse componisten uit de

Fotografie: Merlijn Doomernik

11 Tweede Wereldoorlog. Voor Challenge Classics maakten zij première-opnames van de liederen van Julius Röntgen en van de Brit Cyril Scott. Robbert Muuse werd in Groot-Brittannië gecoacht door Gary Coward en Julius Drake. Daarvoor studeerde hij zang en opera bij Mya Besselink aan het conservatorium van Maastricht. Na zijn afstuderen (cum laude) vervolgde hij zijn vocale opleiding bij Donald Litaker aan de Opersschule Karlsruhe en trainde hij zich in 'Liedgestaltung' bij Konrad Richter in Stuttgart en Hartmut Höll in Salzburg. Ook Robbert Muuse zong al eerder Bach met de Cantorij: in de *Mattheus*-productie van de IJ-Salon, vorig jaar.

www.robbermuuse.com

BAROKORKEST VAN DE AMSTERDAMSE CANTORIJ

De Amsterdamse Cantorij werkt al jaren samen met een vaste kern professionele musici, gespecialiseerd in oude muziek. Zij vormen een ensemble dat zich altijd met het grootste gemak aanpast aan het repertoire. Zo werkte het orkest mee aan het *Schwanengesang* van Schütz, Buxtehudes *Membra Jesu Nostri*, Monteverdi's *Mariavespers* en Bachs *Hohe Messe*, *Johannes*- en *Mattheus-Passionen*. Ook bij dit concert zien we vertrouwde namen terug.

Eerste viool	Elisabeth IngenHousz, John Meyer, Daniel Booth
Tweede viool	Mimi Mitchell, Joseph Tan, Judith Dubbeld
Altviool	Ruben Sanderse, Laxmi Bickley
Cello	Viola de Hoog, Cassandra Luckhardt
Contrabas	Jesse Solway
Fluit	Kate Clark, Giuditta Isoldi
Hobo en hobo d'amore	Ofer Frenkel, Peter Frankenberg, Alison Smith
Hobo en hobo da caccia	Alison Smith, Machteld van Duyn
Hoorn	Teunis van der Zwart, Federico Cuevas Ruiz
Trompet	Patrice Boileau, Danny Teong, Denis Starshinov
Pauken	Orlando Velazquez
Fagot	Wouter Verschuren
Theorbe	Israel Golani
Orgel	Christina Edelen

AMSTERDAMSE CANTORIJ

De Amsterdamse Cantorij is opgericht in 1959 door de Amsterdamse dirigent en klavecijnist Louis Mol, en stond vervolgens onder leiding van Barend Schuurman en Frank Hameleers. Sinds 2002 is Felix van den Hombergh de dirigent. Het koor kiest voor een gevarieerd repertoire, waarbij werken uit alle stijlperiodes aan bod komen: oude muziek, maar ook romantische en hedendaagse muziek. De Amsterdamse Cantorij streeft daarnaast naar variatie in de producties: a-capellaconcerten worden afgewisseld met grotere producties met medewerking van professionele instrumentalisten en solisten. De Amsterdamse Cantorij brengt in principe elk seizoen drie programma's uit. In 2019 viert de Cantorij haar zestigjarig bestaan met drie zeer uiteenlopende concerten. Meer informatie vindt u achter in dit boekje en op de aparte flyer die wordt rondgedeeld.

www.amsterdamsecantorij.nl

Fotografie: Rein Steeman

- Sopranen** Marijke Beversluis, Marijke Dams, Pauline de Die, Sarie van 't Hof, Fleur Jurgens, Agnes van Koert, Aafke Komter, Anna Luijmes, Renate Meijer, Marijke Tros, Tineke Verheus
- Alten** Simone Aarendonk, René Bekius, Adrienne van den Bogaard, Caroline Coolen, Hilda Houtkoop, Madelon Kerkhoven, Julia Ose, Geraldine Raap, Margriet Rienks, Mischa Spel, Jo-Els van der Woude
- Tenoren** Ton Bakker, Pete Boonstra, Bram Coops, Dirk Doorenspleet, Gert van 't Hof, Mark van Duijn, Jan Erik Krikken, Edwin Oudemans, Christoph Pieper, Maarten Vlijmincx
- Bassen** Rob Beck, Maarten Boelsma, Marten Hoogenhout, André Jansen, Luc Klaphake, Gijs Klunder, Niek van Noppen, Rein Steeman, Klaas Visser, Bas van Wingerden

TEKST EN VERTALING

I. Teil: Am ersten Weihnachtsfeiertag

1. Chorus

Tönet, ihr Pauken! Erschallet, Trompeten!
Jauchzet, frohlocket! Auf, preiset die Tage!
Rühmet, was heute der Höchste getan!
Lasset das Zagen, verbannet die Klage,
stimmet voll Jauchzen und Fröhlichkeit an.
Dienet dem Höchsten mit herrlichen Chören,
laßt uns den Namen des Herrschers verehren!

2. Rezitativ (Evangelist)

Es begab sich aber zu der Zeit, daß ein Gebot von dem Kaiser Augusto ausging, daß alle Welt geschätzt würde. Und jedermann ging, daß er sich schätzen ließe, ein jeglicher in seine Stadt. Da machte sich auch auf Joseph aus Galiläa, aus der Stadt Nazareth, in das jüdische Land zur Stadt David, die da heißet Bethlehem; darum, daß er von dem Hause und Geschlechte David war: auf daß er sich schätzen ließe mit Maria, seinem vertrauten Weibe, die war schwanger. Und als sie daselbst waren, kam die Zeit, daß sie gebären sollte.

3. Rezitativ (Alt)

Nun wird mein liebster Bräutigam,
nun wird der Held aus Davids Stamm
zum Trost, zum Heil der Erden einmal
geboren werden.
Nun wird der Stern aus Jakob scheinen,
sein Strahl bricht schon hervor.
Auf, Zion, und verlasse nun das Weinen,
dein Wohl steigt hoch empor!

4. Arie (Alt)

Bereite dich, Zion, mit zärtlichen Trieben,
den Schönsten, den Liebsten bald bei dir zu
sehn!

Deel I: Op eerste kerstdag

1. Koor

*Pauken, laat je horen! Trompetten, weerklinkt!
Juicht en weest vrolijk! Kom, prijs deze dagen!
Roemt wat de allerhoogste voor ons heeft gedaan!
Weest niet bevreesd en verdrijft thans het klagen,
heft nu uw lofzang vol vrolijkheid aan.
Zingt met de koren de heer aller heren.
Laat ons de naam van de koning vereren!*

2. Recitatief (Evangelist)

En het geschiedde in die dagen, dat er een bevel uitging vanwege keizer Augustus, dat in het gehele rijk een volkstelling moest worden gehouden. En zij gingen allen op reis om zich in te laten schrijven, ieder naar zijn eigen stad. Ook Jozef vertrok van Galilea, uit de stad Nazareth, naar Judea, naar de stad van David, die Bethlehem heet, omdat hij uit het huis en het geslacht van David was, om zich te laten inschrijven met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, die zwanger was. En toen zij daar waren, kwam de tijd dat zij baren zou.

3. Recitatief (alt)

*Nu zal mijn liefste bruidegom,
nu zal de held uit Davids stam
tot troost, tot heil der mensen
weldra geboren worden.
Nu zal de ster uit Jakob stralen,
zijn schijnsel breekt reeds door.
Welaan nu, Sion! Staakt nu het wenen,
want uw heil is thans verzekerd!*

4. Aria (alt)

*Sion, houdt u bereid met teder verlangen,
de schoonste, de liefste snel bij u te zien.*

Deine Wangen müssen heut viel schöner prangen, eile, den Bräutigam sehnlichst zu lieben!

5. Choral

Wie soll ich dich empfangen
und wie begegn' ich dir?
O aller Welt Verlangen,
o meiner Seelen Zier!
O Jesu, Jesu, setze
mir selbst die Fackel bei,
damit, was dich ergötze,
mir kund und wissend sei!

6. Rezitativ (Evangelist)

Und sie gebär ihren ersten Sohn, und wickelte ihn in Windeln und legte ihn in eine Krippen, denn sie hatten sonst keinen Raum in der Herberge.

7. Choral (Sopran) und Rezitativ (Bass)

Er ist auf Erden kommen arm,
Wer will die Liebe recht erhöhen,
die unser Heiland vor uns hegt?
daß er unser sich erbarm',
Ja, wer vermag es einzusehen,
wie ihn der Menschen Leid bewegt?
und in dem Himmel mache reich
Des Höchsten Sohn kömmt in die Welt,
weil ihm ihr Heil so wohl gefällt,
und seinen lieben Engeln gleich.
so will er selbst als Mensch geboren werden.
Kyrieleis!

8. Arie (Bass)

Großer Herr, o starker König,
liebster Heiland, o wie wenig
achtest du der Erden Pracht!
Der die ganze Welt erhält,
ihre Pracht und Zier erschaffen,
muß in harten Krippen schlafen.

*Uw aangezicht moet heden veel blijer stralen,
beijver u de bruidegom vol verlangen lief te hebben!*

5. Koraal

*Hoe zal ik u ontvangen,
hoe kom ik u tegemoet?
Der wereld hoogst verlangen,
des harten heiligst goed!
O Jezus, Jezus, wil
zelf mij bijschijnen met uw fakkelt,
opdat wat u behage,
mij klaar en zeker is.*

6. Recitatief (Evangelist)

En zij baarde haar eerstgeboren zoon en wikkelde hem in doeken en legde hem in een kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

7. Koraal (sopraan) en recitatief (bas)

*Op aarde gekomen was hij arm,
Wie kan de liefde op waarde schatten,
die onze heiland voor ons voelt?
opdat hij zich over ons erbarme,
Ja, wie vermag het te doorgronden,
hoe hem het leed van mensen treft?
ons in de hemel make rijk,
Des hoogsten zoon komt op aarde,
daar hem haar heil zozeer ter harte gaat.
en aan zijn engelen gelijk.
Daarom wil hij zelfs als mens geboren worden.
Kyrieleis!*

8. Aria (bas)

*Grote heer en sterke koning,
lieve heiland, o hoe gering
schat gij de aardse pracht!
Hij, die de gehele wereld onderhoudt,
haar pracht en rijkdom heeft geschapen,
moet in een harde kribbe slapen.*

9. Choral

Ach mein herzliebes Jesulein, mach dir ein rein sanft Bettelein, zu ruhn in meines Herzens Schrein, daß ich nimmer vergesse dein!

II. Teil: Am zweiten Weihnachtsfeiertag

10. Sinfonia (Orchester)

11. Rezitativ (Evangelist)

Und es waren Hirten in derselben Gegend auf dem Felde bei den Hürden, die hüteten des Nachts ihre Herde. Und siehe, des Herren Engel trat zu ihnen, und die Klarheit des Herren leuchtet um sie, und sie fürchten sich sehr.

12. Choral

Brich an, o schönes Morgenlicht,
und laß den Himmel tagen!
Du Hirtenvolk, erschrecke nicht,
weil dir die Engel sagen,
daß dieses schwache Knäbelein
soll unser Trost und Freude sein,
dazu den Satan zwingen
und letztlich Friede bringen!

13. Rezitativ (Evangelist)

Und der Engel sprach zu ihnen:
'Fürchtet euch nicht, siehe, ich verkündige euch große Freude, die allem Volke widerfahren wird. Denn euch ist heute der Heiland geboren, welcher ist Christus, der Herr, in der Stadt David.'

14. Rezitativ (Bass)

Was Gott dem Abraham verheißen, das läßt er nun dem Hirtenchor erfüllt erweisen. Ein Hirt hat alles das zuvor von Gott erfahren müssen. Und nun muß auch ein Hirt die Tat, was er damals versprochen hat, zuerst erfüllet wissen.

9. Koraal

Ach, Jezuskind, zo teer bemind, maak dat gij in mij een rustplaats vindt; Maak in mijn hart een plaats gereed, opdat ik nimmer u vergeet!

Deel II: Op tweede kerstdag

10. Sinfonia (orkest)

11. Recitatief (Evangelist)

En er waren herders in diezelfde landstreek, die zich ophielden in het veld, en 's nachts de wacht hielden over hun kudde. Opeens stond een engel des heren bij hen en de heerlijkheid des heren omstraalde hen, en zij vreesden met grote vreze.

12. Koraal

*Breek aan, o heerlijk morgenlicht
en laat de hemel dagen!
Gij, herdersvolk, wees niet verschrikt,
daar de engelen u gezegd hebben,
dat dit lief mensenkind
ons tot troost en vreugde zal zijn,
dat het de satan zal bedwingen
en ten slotte vrede zal brengen.*

13. Recitatief (Evangelist)

*En de engel zeide tot hen:
'Weest niet bevreesd, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk ten deel zal vallen. Heden is de heiland geboren, namelijk Christus, de heer, in de stad van David.'*

14. Recitatief (bas)

Wat God aan Abraham plechtig beloofde, valt nu ten deel aan het koor van herders. Een herder heeft voorheen dit alles van God vernomen. En nu mag ook een herder als allerlaatste weten, dat de belofte van eertijds nu in vervulling is gegaan.

15. Arie (Tenor)

Frohe Hirten, eilt, ach eilet,
 eh' ihr euch zu lang verweilet,
 eilt, das holde Kind zu sehn!
 Geht, die Freude heißt zu schön,
 sucht die Anmut zu gewinnen,
 geht und labet Herz und Sinnen!

16. Rezitativ (Evangelist)

Und das habt zum Zeichen: Ihr werdet finden
 das Kind in Windeln gewikkelt und in einer
 Krippe liegen.

17. Choral

Schaut hin, dort liegt im finstern Stall,
 des Herrschaft gehet überall!
 Da Speise vormals sucht ein Rind,
 da ruhet itzt der Jungfrau'n Kind.

18. Rezitativ (Bass)

So geht denn hin, ihr Hirten, geht, daß ihr das
 Wunder seht. Und findet ihr des Höchsten
 Sohn in einer harten Krippe liegen, so singet
 ihm bei seiner Wiegen aus einem sen Ton
 und mit gesamten Chor dies Lied zur Ruhe vor!

19. Arie (Alt)

Schlafe, mein Liebster, genieße der Ruh,
 wache nach diesem vor aller Gedeihen!
 Labe die Brust, empfinde die Lust,
 wo wir unser Herz erfreuen!

20. Rezitativ (Evangelist)

Und alsobald war da bei dem Engel die Menge
 der himmlischen Heerscharen, die lobten Gott,
 und sprachen:

21. Chorus

Ehre sei Gott in der Höhe! Und Friede auf
 Erden, und den Menschen ein Wohlgefallen.

15. Aria (tenor)

*Blijde herders, ach snelt voort,
 voordat ge u te lang ophoudt,
 haast u, het lieflijk kind te zien!
 Gaat, de vreugde is te groot,
 probeer de liefde te winnen,
 gaat en laaft uw hart en zinnen.*

16. Recitatief (Evangelist)

*En dit zal u tot teken zijn: gij zult het kind vinden
 in doeken gewikkeld en liggende in een kribbe.*

17. Koraal

*Ziet, daar ligt in de donkere stal,
 wiens heerschappij gaat bovenal.
 Waar anders het rund om voedsel vraagt,
 daar rust nu het kind van een maagd.*

18. Recitatief (bas)

*Zo gaat dan heen! Gij herders, gaat, opdat gij
 het wonder ziet. En vindt gij de zoon van de
 allerhoogste in een harde kribbe liggen,
 zing dan bij zijn wieg op zoete toon, met het
 gehele koor dit wiegeliedje voor.*

19. Aria (alt)

*Slaap, mijn liefste, geniet van de rust,
 en waak daarna over aller welzijn!
 Verkwik het hart, voel de vreugde,
 die onze harten verblijdt.*

20. Recitatief (Evangelist)

*En plotseling was er bij de engel een grote
 hemelse legermacht, die God loofde,
 zeggende:*

21. Koor

*Ere zij God in de hoge, en vrede op aarde bij
 mensen des welbehagens.*

22. Rezitativ (Bass)

So recht, ihr Engel, jauchzt und singet,
 daß es uns heut so schön gelinget!
 Auf denn! Wir stimmen mit euch ein,
 und kann es so wie euch erfreun.

23. Choral

Wir singen dir in deinem Heer
 aus aller Kraft Lob, Preis und Ehr,
 daß du, o lange gewünschter Gast,
 dich nunmehr eingestellet hast.

III. Teil: Am dritten Weihnachtsfeiertag

24. Chorus

Herrscher des Himmels, erhre das Lallen,
 laß dir die matten Gesänge gefallen,
 wenn dich dein Zion mit Psalmen erhöht!
 Höre der Herzen frohlockendes Preisen,
 wenn wir dir jetzo die Ehrfurcht erweisen,
 weil unsre Wohlfahrt befestiget steht.

25. Rezitativ (Evangelist)

Und da die Engel von ihnen gen Himmel
 fuhren, sprachen die Hirten untereinander:

26. Chorus

Lasset uns nun gehen gen Bethlehem und
 die Geschichte sehen, die da geschehen ist,
 die uns der Herr kund getan hat.

27. Rezitativ (Bass)

Er hat sein Volk getrst', er hat sein Israel
 erlst, die Hlf aus Zion hergesendet und
 unser Leid geendet. Seht, Hirten, dies hat
 er getan; geht, dieses trifft ihr an!

22. Recitatief (bas)

*Welnu gij engelen, heft nu pas echt uw loflied aan,
 om wat ons heden ons hart verheugt!
 Komt dan, wij stemmen met u in,
 ons kan het net als u verblijden.*

23. Koraal

*Wij zingen u in uw engelenscharen
 uit alle macht: lof, prijs en eer,
 dat u, zo lang verbeide gast,
 uw plaats onder ons hebt ingenomen.*

Deel III: Op derde kerstdag

24. Koor

*Heerser van de hemel, verhoor ons stamelen.
 Laten de zwakke gezangen u welgevallig zijn
 als uw Sion u met psalmen verhoogt!
 Hoor onze harten u jubelend prijzen,
 nu wij u thans onze eerbied bewijzen,
 omdat ons heil verzekerd is!*

25. Recitatief (Evangelist)

*En toen de engelen van hen opgevaren waren
 ten hemel, spraken de herders tot elkaar:*

26. Koor

*Laat ons dan gaan naar Bethlehem
 om te zien hetgeen daar geschied is
 en ons door de heer is bekend gemaakt.*

27. Recitatief (Bas)

*Hij heeft zijn volk getroost, hij heeft zijn Israël
 verlost, de hulp uit Sion ons gezonden, aan ons
 lijden een einde gemaakt. Ziet herders, dit heeft
 hij gedaan. Gaat, dat treft gij aan.*

28. Choral

Dies hat er alles uns getan,
sein groß Lieb zu zeigen an;
des freu sich alle Christenheit
und dank ihm des in Ewigkeit.
Kyrieleis!

29. Duett (Sopran und Bass)

Herr, dein Mitleid, dein Erbarmen
tröstet uns und macht uns frei.
Deine holde Gunst und Liebe,
deine wundersamen Triebe
machen deine Vätertreu wieder neu.

30. Rezitativ (Evangelist)

Und Sie kamen eilend und funden beide,
Mariam und Joseph, dazu das Kind in der
Krippe liegen. Da sie es aber gesehen hatten,
breiteten sie das Wort aus, welches zu ihnen
von diesem Kind gesaget war. Und alle, für die
es kam, wunderten sich der Rede, die ihnen die
Hirten gesaget hatten. Maria aber behielt alle
diese Worte und bewegte sie in ihrem Herzen.

31. Arie (Alt)

Schließe, mein Herze, dies selige Wunder
fest in deinem Glauben ein!
Lasse dies Wunder, die göttlichen Werke, immer
zur Stärke deines schwachen Glaubens sein!

32. Rezitativ (Alt)

Ja, ja, mein Herz soll es bewahren,
was es an dieser holden Zeit
zu seiner Seligkeit für sicheren Beweis erfahren.

33. Choral

Ich will dich mit Fleiß bewahren,
Ich will dir leben hier,
dir will ich abfahren,
mit dir will ich endlich schweben
voller Freud, ohne Zeit
dort im andern Leben.

28. Koraal

*Dit alles heeft hij voor ons gedaan,
zijn grote liefde toont dat aan;
verheugt u daarom christenheid,
en breng hem dank in eeuwigheid.
Kyrieleis!*

29. Duet (sopraan en bas)

*Heer, uw medelijden, uw erbarmen
troost ons en maakt ons vrij.
Uw trouwe genegenheid en liefde,
uw wonderbare drijfveren
vernieuwen uw vaderlijke trouw.*

30. Recitatief (Evangelist)

*En zij gingen haastig en vonden Maria en Jozef,
en het kind, liggend in de kribbe. En toen zij het
gezien hadden, maakten zij bekend hetgeen tot
hen gesproken was over dit kind. En allen die het
hoorden, verbaasden zich over hetgeen door
de herders tot hen gezegd werd. Doch Maria
bewaarde al deze woorden, ze overwegende in
haar hart.*

31. Aria (alt)

*Sluit, mijn hart, de zalige wonderen
vast in uw geloof.
Laat dit wonder, de werken van God,
uw zwak geloof steeds tot steun zijn!*

32. Recitatief (alt)

*Ja, ja, mijn hart zal het bewaren,
wat het in deze gelukkige tijd
tot zijn zaligheid als zeker bewijs heeft ervaren.*

33. Koraal

*Ik wil u met liefde vervuld bewaren,
voor u wil ik hier leven,
voor u wil ik sterven,
met u wil ik uiteindelijk opgaan,
vol vreugd, voor eeuwig,
ginds in het andere leven.*

34. Rezitativ (Evangelist)

Und die Hirten kehrten wieder um, preiseten
und lobten Gott um alles, das sie gesehen und
gehöret hatten, wie denn zu ihnen gesaget war.

35. Choral

Seid froh dieweil, daß euer Heil
ist hie ein Gott und auch ein Mensch geboren,
der, welcher ist der Herr und Christ
in Davids Stadt, von vielen auserkoren.

35b. Chorus, Wiederholung von 24

Herrscher des Himmels, erhöere das Lallen, laß
dir die matten Gesänge gefallen
wenn dich dein Zion mit Psalmen erhöht!
Höre der Herzen frohlockendes Preisen,
wenn wir dir itzo die Ehrfurcht erweisen,
weil unsre Wohlfahrt befestiget steht.

34. Recitatief (Evangelist)

*En de herders keerden terug, God lovende en
prijzende om alles wat ze hadden gehoord en
gezien, juist zoals het hun gezegd was.*

35. Koraal

*Weest verheugd, omdat tot uw heil
hier als God en ook als mens geboren is:
hij, die de heer en Christus is,
in Davids stad, uit velen uitverkoren.*

35b. Koor, herhaling van 24

*Heerser van de hemel, verhoor ons stamelen.
Laten de zwakke gezangen u welgevallig zijn
als uw Sion u met psalmen verhoogt!
Hoor onze harten u jubelend prijzen,
nu wij u thans onze eerbied bewijzen,
omdat ons heil verzekerd is!*

PAUZE

IV. Teil: Am Feste der Beschneidung Christi

36. Chorus

Fallt mit Danken, fallt mit Loben
vor des Höchsten Gnaden-Thron!
Gottes Sohn will der Erden
Heiland und Erlöser werden,
Gottes Sohn dämpft der Feinde
Wut und Toben.

Deel IV: Op het feest van de besnijdenis van Christus

36. Koor

*Knielt met dankzegging en lofprijzing
voor de troon der genade van de allerhoogste!
Gods zoon zal de heiland
en verlosser der aarde worden.
Gods zoon maakt een einde aan de woede
en razernij van de vijand.*

37. Rezitativ (Evangelist)

Und da acht Tage um waren, daß das Kind beschnitten würde, da ward sein Name genennet Jesus, welcher genennet war von dem Engel, ehe denn er im Mutterleibe empfangen ward.

38. Rezitativ (Bass) und Duett (Sopran und Bass)

Immanuel, o süßes Wort!

Mein Jesus heißt mein Hort,
mein Jesus heißt mein Leben.

Mein Jesus hat sich mir ergeben,
mein Jesus soll mir immerfort
vor meinen Augen schweben.

Mein Jesus heißet meine Lust,
mein Jesus labet Herz und Brust.

(Sopran)

Jesu, du mein liebstes Leben,
meiner Seelen Bräutigam,
der du dich vor mich gegeben
an des bittern Kreuzes Stamm!

(Bass)

Komm! Ich will dich mit Lust umfassen,
mein Herze soll dich nimmer lassen, ach!
So nimm mich zu dir!

Auch in dem Sterben sollst du mir
das Allerliebste sein;

in Not, Gefahr und Ungemach
seh ich dir sehnlichst nach.

Was jagte mir zuletzt
der Tod für Grauen ein?

Mein Jesus! Wenn ich sterbe,
so weiß ich, daß ich nicht verderbe.
Dein Name steht in mir geschrieben,
der hat des Todes Furcht vertrieben.

37. Recitatief (Evangelist)

En toen acht dagen verstreken waren, zodat zij hem moesten besnijden, ontving hij de naam Jezus, die door de engel genoemd was, voordat hij in de moederschoot was ontvangen.

38. Recitatief (bas) en duet (sopraan en bas)

Immanuël, o dierbaar woord!

*Mijn Jezus is mijn toeverlaat,
mijn Jezus is mijn leven.*

*Mijn Jezus heeft zich aan mij gegeven,
mijn Jezus zal mij altijd
voor ogen staan.*

*Mijn Jezus is mijn lust,
mijn Jezus laaft mijn hart en mijn gemoed.*

(sopraan)

*Jezus, gij, mijn liefste leven,
bruidegom van mijn ziel,
die u voor mij hebt gegeven
toen gij aan het kruishout hing!*

(bas)

*Kom! Met vreugde wil ik u omhelzen.
Mijn hart verlaat u nimmermeer.
Ach, neem mij tot u!*

*Ook in de dood zult u mij
de allerliefste zijn.*

*In nood, gevaar en tegenspoed
kijk ik u vol verwachting aan.*

*Waarom zou de dood mij op het laatst
een huivering bezorgen?*

*Mijn Jezus, wanneer ik sterf,
dan weet ik dat ik niet verloren ga.
Uw naam staat in mijn hart geschreven,
die heeft de doodsangst verdreven.*

39. Arie (Sopran und Echo-Sopran)

Flößt, mein Heiland, flößt dein Namen
auch den allerkleinsten Samen
jenes strengen Schreckens ein?
Nein, du sagst ja selber nein!
Sollt ich nun das Sterben scheuen?
Nein, dein süßes Wort ist da!
Oder sollt ich mich erfreuen?
Ja, du Heiland sprichst selbst ja!

40. Rezitativ (Bass) und Choral (Sopran)

(Bass)

Wohlan, dein Name soll allein
in meinem Herzen sein!
So will ich dich entzückt nennen,
wenn Brust und Herz zu dir vor Liebe brennen.
Doch Liebster, sage mir:
Wie rühm ich dich, wie dank ich dir?
(Sopran)

Jesu, meine Freud und Wonne,
meine Hoffnung, Schatz und Teil,
mein Erlösung, Schmuck und Heil,
Hirt und König, Licht und Sonne,
ach, wie soll ich würdiglich,
mein Herr Jesu, preisen dich?

41. Arie (Tenor)

Ich will nur dir zu Ehren leben,
mein Heiland, gib mir Kraft und Mut,
daß es mein Herz recht eifrig tut!
Stärke mich, deine Gnade würdiglich
und mit Danken zu erheben!

42. Choral

Jesus richte mein Beginnen,
Jesus bleibe stets bei mir;
Jesus zäume mir die Sinnen,
Jesus sei nur mein Begier.
Jesus sei mir in Gedanken,
Jesu, lasse mich nicht wanken!

39. Aria (sopraan en echo-sopraan)

*Draagt uw naam, mijn heiland,
de allerkleinste kiem
van zware schrik in zich?
Nee, gij spreekt zelf nee!
Moet ik voor het sterven vrezen?
Nee, uw lieflijk woord is daar!
Zal ik mij daarom verheugen?
Ja, gij heiland spreekt zelf ja!*

40. Recitatief (bas) en Koraal (sopraan)

(bas)

*Welnu, uw naam alleen
zal in mijn hart zijn.
Zo wil ik u in vervoering noemen,
als mijn hart en ziel van liefde branden.
Maar lieve Jezus, zeg mij toch:
Hoe prijs ik u, hoe dank ik u?
(sopraan)
Jezus, mijn vreugde en zaligheid, mijn hoop,
mijn rijkdom en mijn deel,
mijn verlossing, toevlucht en heil,
herder en koning, licht en zon,
ach, hoe zou ik u, heer Jezus
naar waarde kunnen prijzen?*

41. Aria (tenor)

*Ik wil alleen tot eer van u leven,
mijn heiland, geef mij kracht en moed,
opdat het mijn hart echt vurig maakt!
Sterk mij, om uw genade waardig
en met lofzang te prijzen!*

42. Koraal

*Jezus, richt gij mijn schreden,
Jezus, blijf mij steeds nabij,
Jezus, beheers mijn zinnen,
Jezus, zij steeds mijn verlangen,
Jezus, blijf mij in gedachten,
Jezus, laat mij niet wankelen!*

V. Teil: Am Sonntag nach Neujahr

43. Chorus

Ehre sei dir, Gott, gesungen,
dir sei Lob und Dank bereit't.
Dich erhebet alle Welt,
weil dir unser Wohl gefällt,
weil anheut unser aller Wunsch gelungen,
weil uns dein Segen so herrlich erfreut.

44. Rezitativ (Evangelist)

Da Jesus geboren war zu Bethlehem im
jüdischen Lande zur Zeit des Königes
Herodis, siehe, da kamen die Weisen vom
Morgenlande gen Jerusalem und sprachen:

45. Chorus und Rezitativ (Alt)

Wo ist der neugeborne König der Jüden?
Sucht ihn in meiner Brust,
hier wohnt er, mir und ihm zur Lust!
Wir haben seinen Stern gesehen im Morgen-
lande, und sind kommen, ihn anzubeten.
Wohl euch, die ihr dies Licht gesehen,
es ist zu eurem Heil geschehen!
Mein Heiland, du, du bist das Licht,
das auch den Heiden scheinen sollen,
und sie, sie kennen dich noch nicht,
als sie dich schon verehren wollen.
Wie hell, wie klar muß nicht dein Schein,
geliebter Jesu, sein!

46. Choral

Dein Glanz all' Finsternis verzehrt,
die trübe Nacht in Licht verkehrt.
Leit uns auf deinen Wegen,
daß dein Gesicht
und herrliches Licht
wir ewig schauen mögen!

Deel V: Op zondag na Nieuwjaar

43. Koor

Ere zij u, God, gezongen,
u wordt lof en dank bereid.
U verheft de gehele wereld,
omdat ons welzijn uw verlangen is,
omdat vandaag onze wensen vervuld zijn,
omdat ons uw zegen zo geweldig verheugt.

44. Recitatief (Evangelist)

Toen nu Jezus geboren was in Bethlehem in
Judea in de dagen van koning Herodes, zie, er
kwamen wijze mannen uit het Oosten naar
Jeruzalem, zeggende:

45. Koor en recitatief (alt)

Waar is de pasgeborene koning der Joden?
Zoek hem in mijn binnenste,
hij woont hier tot mijn en zijn vreugde!
We hebben zijn ster gezien in het Oosten en zijn
gekomen om hem te aanbidden.
Gezegend gij die dit licht zagen,
het is geschied voor uw heil!
Mijn heiland, gij, gij zijt dat licht,
dat ook de heidenen zal beschijnen,
en zij, zij kennen u nog niet,
toch zullen ze u aanbidden.
Hoe helder, hoe duidelijk moeten uw stralen zijn,
geliefde Jezus!

46. Koraal

Uw licht verteert alle duisternis,
en verandert de sombere nacht in dag.
Begeleidt ons op uw wegen,
dat we uw aangezicht
en heerlijk licht
tot in eeuwigheid kunnen zien!

47. Arie (Bass)

Erleucht auch meine finstre Sinnen,
erleuchte mein Herze
durch der Strahlen klaren Schein!
Dein Wort soll mir die hellste Kerze
in allen meinen Werken sein.
Dies lasset die Seele nichts Böses beginnen.

48. Rezitativ (Evangelist)

Da das der König Herodes hörte, erschrak er,
und mit ihm das ganze Jerusalem.

49. Rezitativ (Alt)

Warum wollt ihr erschrecken?
Kann meines Jesu Gegenwart
euch solche Furcht erwecken?
O! Solltet ihr euch nicht vielmehr darüber
freuen, weil er dadurch verspricht,
der Menschen Wohlfahrt zu verneuen.

50. Rezitativ (Evangelist)

Und ließ versammeln alle Hohepriester und
Schriftgelehrten unter dem Volk und
erforschte von ihnen, wo Christus sollte
geboren werden. Und sie sagten ihm:
'Zu Bethlehem im jüdischem Lande'. Denn
also stehet geschrieben durch den Propheten:
'Und du Bethlehem im jüdischem Lande, bist
mitnichten die kleinste unter den Fürsten
Juda; denn aus dir soll mir kommen der
Herzog, der über mein Volk Israel ein Herr sei.'

51. Terzet (Sopran, Alt, Tenor)

(Sopran)
Ach, wenn wird die Zeit erscheinen?
(Tenor)
Ach, wenn kömmt der Trost der Seinen?
(Alt)
Schweigt, er ist schon wirklich hier!
(Sopran/Tenor)
Jesu, ach so komm zu mir!

47. Aria (bas)

Verlicht mijn sombere geest,
verlicht mijn hart
met de stralen van uw luister!
Uw woord zal mijn helderste kaars worden in
alle werken die ik zal doen.
Zo zal mijn ziel niets kwaads beginnen.

48. Recitatief (Evangelist)

Toen koning Herodes hiervan hoorde, ontstelde
hij en heel Jeruzalem met hem.

49. Recitatief (alt)

Waarom bent u zo bevreesd?
Kan de aanwezigheid van mijn Jezus
zulke angst veroorzaken?
Zoudt u niet daarover verheugd moeten zijn,
omdat hij daardoor heeft toegezegd
het heil van de mensheid te vernieuwen.

50. Recitatief (Evangelist)

Hij riep alle hogepriesters en schriftgeleerden
van het volk samen om aan
hen te vragen waar de messias
geboren zou worden.
'In Bethlehem in Judea', zeiden ze tegen hem,
want zo staat het geschreven bij de profeet:
'En gij, Bethlehem in het land van Juda,
bent zeker niet de minste onder de leiders van
Juda, want uit u komt een leidsman voort die
mijn volk Israël weiden zal.'

51. Terzet (sopraan, alt, tenor)

(sopraan)
Ach wanneer zal het moment komen?
(tenor)
Ach wanneer wordt zijn volk getroost?
(alt)
Stil, hij is reeds gekomen.
(sopraan/tenor)
Ach Jezus kom tot mij.

52. Rezitativ (Alt)

Mein Liebster herrschet schon.
Ein Herz, das seine Herrschaft liebet
und sich ihm ganz zu eigen givet,
ist meines Jesu Thron.

53. Choral

Zwar ist solche Herzensstube
wohl kein schöner Fürstensaal,
sondern eine finstre Grube;
doch, sobald dein Gnadenstrahl
in denselben nur wird blinken,
wird es voller Sonnen dünken.

VI. Teil: Am Epiphaniafest

54. Chorus

Herr, wenn die stolzen Feinde schnauben,
so gib, daß wir im festen Glauben
nach deiner Macht und Hülfe sehn!
Wir wollen dir allein vertrauen,
so können wir den scharfen Klauen
des Feindes unversehrt entgeh'n.

55. Rezitativ (Evangelist)

Da berief Herodes die Weisen heimlich und
erlernet mit Fleiß von ihnen, wenn der Stern
erschieden wäre? Und weiset sie gen
Bethlehem und sprach: 'Ziehet hin und
forschet fleißig nach dem Kindlein, und wenn
ihr's findet, sagt mir's wieder, daß ich auch
komme und es anbete.'

56. Rezitativ (Sopran)

Du Falscher, suche nur den Herrn zu fällen,
nimm alle falsche List, dem Heiland nach-
zustellen; der, dessen Kraft kein Mensch
ermißt, bleibt doch in sichrer Hand.

52. Recitatief (alt)

*Mijn geliefde regeert al.
Een hart dat zijn heerschappij liefheeft
en zich helemaal aan hem geeft
is mijn Jezus' troon.*

53. Koraal

*Deze kleine kamer die mijn hart is,
is wel geen zaal geschikt voor vorsten,
maar meer een somber hol;
maar zo gauw de stralen van uw genade
een sprankje licht naar binnen werpen,
lijkt het wel gevuld met zonneschijn.*

Deel VI: Op Driekoningen

54. Koor

*Heer, wanneer onze trotse vijanden blazen,
help ons dan ons geloof te bewaren
en naar uw macht en hulp op te zien.
U alleen zullen wij vertrouwen;
zo kunnen wij ongedeerd ontsnappen
aan de scherpe klauwen van de vijand.*

55. Recitatief (Evangelist)

*Vervolgens riep Herodes de wijzen in stilte bij
zich en deed nauwkeurig navraag naar de tijd
dat de ster geschenen had, en sprak:
'Gaat daarheen en zoek goed naar het kind.
Stuur mij bericht zodra u het gevonden hebt,
zodat ook ik erheen kan gaan om het eer te
bewijzen.'*

56. Recitatief (sopraan)

*Jij leugenaar, hoewel je alleen maar uit bent
op de vernietiging van de heer, al werp je al je
sluwheid in de strijd om de heiland te belagen,
toch zal hij, wiens kracht niemand meten kan, in*

Dein Herz, dein falsches Herz ist schon, nebst
aller seiner List, des Höchsten Sohn, den du
zu stürzen suchst, sehr wohl bekannt.

57. Arie (Sopran)

Nur ein Wink von seinen Händen
stürzt ohnmächt'ger Menschen Macht.
Hier wird alle Kraft verlacht!
Spricht der Höchste nur ein Wort,
seiner Feinde Stolz zu enden,
o, so müssen sich sofort sterblicher
Gedanken wenden.

58. Rezitativ (Evangelist)

Als sie nun den König gehöret hatten, zogen
sie hin. Und siehe, der Stern, den sie im
Morgenlande gesehen hatten, ging vor ihnen
hin, bis daß er kam und stund oben über, da
das Kindlein war.
Da sie den Stern sahen, wurden sie hoch
erfreuet und gingen in das Haus und funden
das Kindlein mit Maria, seiner Mutter, und
fielen nieder und beteten es an und taten ihre
Schätze auf und schenkten ihm Gold,
Weihrauch und Myrrhen.

59. Choral

Ich steh an deiner Krippen hier,
o Jesulein, mein Leben.
Ich komme, bring und schenke dir,
was du mir hast gegeben.
Nimm hin! Es ist mein Geist und Sinn,
Herz, Seel und Mut, nimm alles hin,
und laß dir's wohlgefallen!

60. Rezitativ (Evangelist)

Und Gott befahl ihnen im Traum, daß sie
sich nicht sollten wieder zu Herodes lenken,
und zogen durch einen andern Weg wieder
in ihr Land.

*veiligheid verkeren. Jouw hart, jouw valse hart
en al zijn listen zijn allang bekend bij Gods zoon,
die jij probeert te vernietigen.*

57. Aria (sopraan)

*Een beweging van zijn handen
brengt des mensen zwakke macht ten val.
Hier wordt alle heerschappij bespot!
Als de allerhoogste maar één woord spreekt,
om des vijands trots te breken,
oh, dan moeten de gedachten van de
sterfelijken snel een andere kant gaan.*

58. Recitatief (Evangelist)

*Nadat ze geluisterd hadden naar wat de koning
hun opdroeg, gingen ze op weg, en zie de ster
die ze gezien in het Oosten ging voor hen uit,
totdat hij stil bleef staan boven de plaats waar
het kind was.
Toen ze dat zagen, werden ze vervuld van diepe
vreugde. Ze gingen het huis binnen en vonden
het kind met Maria, zijn moeder. Ze wierpen zich
neer om het eer te bewijzen. Daarna openden
ze hun kistjes met kostbaarheden en boden het
kind geschenken aan: goud, wierook en mirre.*

59. Koraal

*Ik sta hier bij uw kribbe,
o kind Jezus, mijn leven.
Ik kom, breng en geef u,
wat gij mij hebt gegeven.
Ontvang het, het is mijn geest en gevoel
hart, ziel en moed, neem het allemaal,
en laat het u aangenaam zijn!*

60. Recitatief (Evangelist)

*En van godswege in een droom gewaarschuwd
om niet naar Herodes terug te gaan, reisden
ze langs een andere weg terug naar
hun land.*

61. Rezitativ (Tenor)

So geht! Genug, mein Schatz geht nicht von hier, er bleibt da bei mir,
 ich will ihn auch nicht von mir lassen.
 Sein Arm wird mich aus Lieb
 mit sanftmutsvollem Trieb
 und größter Zärtlichkeit umfassen.
 Er soll mein Bräutigam verbleiben,
 ich will ihm Brust und Herz verschreiben.
 Ich weiß gewiß, er liebet mich,
 mein Herz liebt ihn auch inniglich
 und wird ihn ewig ehren.
 Was könnte mich nun für ein Feind
 bei solchem Glück versehren!
 Du, Jesu, bist und bleibst mein Freund,
 und werd ich ängstlich zu dir flehn:
 Herr, hilf! So laß mich Hülfe sehn!

62. Arie (Tenor)

Nun mögt ihr stolzen Feinde schrecken;
 was könnt ihr mir für Furcht erwecken?
 Mein Schatz, mein Hort ist hier bei mir.
 Ihr mögt euch noch so grimmig stellen,
 droht nur, mich ganz und gar zu fällen,
 doch seht! Mein Heiland wohnt hier.

63. Rezitativ (Sopran, Alt, Tenor, Bass)

Was will der Höllen Schrecken nun,
 was will uns Welt und Sünde tun,
 da wir in Jesu Händen ruhn?

64. Choral

Nun seid ihr wohl gerochen
 an eurer Feinde Schar,
 denn Christus hat zerbrochen,
 was euch zuwider war.
 Tod, Teufel, Sünd und Hölle
 sind ganz und gar geschwächt;
 bei Gott hat seine Stelle
 das menschliche Geschlecht.

61. Recitatief (tenor)

*Zo ga nu! Genoeg, mijn schat blijft hier,
 hij blijft bij mij,
 ik wil hem ook niet laten gaan van mij.
 Zijn arm zal me uit liefde met grote
 genegenheid
 en de grootste tederheid omvatten.
 Hij zal mijn bruidegom blijven,
 ik beloof hem mijn borst en hart.
 Ik weet zeker dat hij van me houdt,
 mijn hart houdt ook innig van hem
 en zal hem voor eeuwig eren.
 Wat zou me nu voor een vijand
 verwonden met zo'n geluk?
 U, Jezus, bent en blijft mijn vriend,
 en wanneer ik angstig tot u bid:
 heer, help! Laat me uw hulp zien.*

62. Aria (tenor)

*Nu mag u, trotse vijand, schrikken;
 wat kunt u mij voor angst aanjagen?
 Mijn beminde, mijn beschermer is hier met mij!
 U kunt zich nog zo grimmig opstellen,
 en me dreigen met totale vernietiging,
 maar kijk! Mijn heiland woont hier.*

63. Recitatief (sopraan, alt, tenor, bas)

*Wat voor verschrikking heeft de hel nu nog,
 wat voor kwaad kunnen wereld en zonde ons
 doen, nu wij in Jezus' handen rusten?*

64. Koraal

*Nu bent u echt gewroken
 op uw schare vijanden,
 want Christus heeft gebroken
 wat u zo tegenstond.
 Dood, duivel, zonde en hel
 zijn geheel verzwakt;
 bij God is nu de schuilplaats
 van de mensheid.*

TOT SLOT**Volgende concerten**

In 2019 bestaat de Amsterdamse Cantorij zestig jaar. Wij vieren dit met drie concerten die de veelzijdigheid van het koor goed illustreren: moderne en romantische muziek rond het thema 'Harmonie der sferen' in maart, midzomernachtsliederen uit Scandinavië in het weekend van de langste dag, en aan het eind van het jaar Monteverdi's *Mariavespers*. Bij dit stuk uit het begin van de 17de eeuw zal ons vertrouwde Barokorkest natuurlijk niet ontbreken. Meer informatie en data staan op de aparte flyer.

ZING MEE

De Amsterdamse Cantorij is op zoek naar een (hoge) tenor voor bovengenoemde concerten – en daarna! Grijp je kans om meteen al in het jubileumjaar mee te zingen. Heb je interesse? Mail naar info@amsterdamsecantorij.nl of neem contact op met onze voorzitter Margriet Rienks, 06-22060838.

Comité van aanbeveling van de Amsterdamse Cantorij

- Sjoerd van den Berg
- Hans van den Boom
- Ton Koopman
- Lucia Meeuwssen
- Wim Straesser

Met dank aan

- Amsterdams Fonds voor de Kunst
- VSBfonds
- Gijs Mathijs Ontwerpers, www.gijsmathijs.nl
- Donateurs van de Amsterdamse Cantorij

Donateur worden

Vindt u de Amsterdamse Cantorij een waardevol koor? Uw steun is welkom!

Voor € 40 (de basisdonatie) krijgt u:

- Regelmatig informatie over onze concerten
- Gereserveerde, goede plaatsen bij de concerten
- Toegangskarten tegen gereduceerd tarief

www.amsterdamsecantorij.nl

